

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Helne, Tuula			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Syrjäytymisen yhteiskunta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Väitöskirja		Aika-Datum-Month and year 2002-03-08	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 238
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Syrjäytymisestä keskusteltaessa huomio kiinnittyy usein syrjäytyneisiin ja heidän oletettuihin luonteenpiirteisiinsä: passiivisuuteen, poikkeavuuteen, avuttomuuteen. Vähemmälle huomiolle jää yhteiskunta, joka tuottaa puhetta syrjäytymisestä. Tämä tutkimus pyrkii kääntämään katseen reunoilta keskukseen, kontekstiin, jossa syrjäytyminen on konstruoitu sosiaalisesti ongelmaksi. Se kysyy, millainen on ”syrjäytymisen yhteiskunta” eli yhteiskunta, jossa syrjäytymisdiskurssi on syntynyt, ja yhteiskunta, jota syrjäytymisdiskurssi tuottaa. Se tulkitsee syrjäytymiskeskustelua aikalaisdiagnoosina ja horisonttina, josta voidaan tarkastella aikamme kipupisteitä. Niistä arimmat liittyvät yhteisyyden kysymykseen ja katoavaan sosiaaliseen. Syrjäytyminen on enemmän kuin sosiaalinen ongelma: se on ”sosiaalisen” ongelma. Lähestymistapaan on vaikuttanut ranskankielinen syrjäytymiskeskustelu, johon tutkimus paljolti perustuu.</p> <p>Näkökulma on relationaalinen: syrjäytymisen katsotaan syntyvän suhteessa toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan ja sen instituutioihin. Tutkimus liittyy myös konstruktionismiin, erityisesti sen kriittiseen haaraan. Lähtökohana ovat syrjäytymiskäsitteen kiistanalaisuus ja se, ettei syrjäytyminen ole mikään sosiaalinen fakta tai tila, vaan jotain, mitä yhteiskunnalliset diskurssit ja mekanismit tuottavat alituisesti. Pyrkimyksenä on osoittaa näiden mekanismien ideologisuus, kytkeytyminen hallinnoimiseen. Diskurssit ja politiikka eivät ole erillisiä asioita. Siksi toiseutta ja syyllistämistä legitimoivaa puhuntaa eli tässä tapauksessa syrjäytyneitä essentialisoivaa puhuntaa tulee kritisoida. Tavoitteena on syrjäytyneiksi määriteltyjen vapausasteiden lisääminen.</p> <p>Tutkimuksessa osoitetaan syrjäytymisdiskurssiin sisältyvän lukuisia paradokseja. Syrjäytyneet pyritään liittämään yhteiskunnan ja sen normaliteetin piiriin. Diskurssi siis olettaa yhteisyyden olevan jotain olemassa olevaa ja ongelmatonta. Kuitenkin juuri se, että syrjäytymisestä puhutaan, osoittaa oletuksen huteraksi. Lisäksi syrjäytyneistä puhumalla vedetään rajoja ja heikennetään syntyvän yhteisyyden mahdollisuuksia. Voidaan epäillä, kuinka todellinen pyrkimys syrjäytyneiden mukaanlukemiseen on. Syrjäytyneiden omaan yhteisönmuodostukseen ei myöskään usein suhtauduta suopeasti. Tämä kertoo siitä, että yhteisöllisyys on vahvasti normitettua.</p> <p>Syrjäytymisen käsite otettiin käyttöön, koska prosesseja kuvaavalle käsitteelle oli tilausta. Yhtä kaikki syrjäytyneitä paikannetaan sosiaalisesti, spatiaalisesti ja symbolisesti. Heidät sijoitetaan reunoille tai ulkopuolelle, moraaliseen ja spatiaaliseen toiseuteen (vaikkapa rettelöitseviksi lähiönuoriksi). Kaikenlaiset rajanvedot ovat kuitenkin nykyisin yhä ongelmallisempia, sillä yhä useammat positiot ovat epävarmoja. Syrjäytyneiden kuvaaminen passiiviksi yksilöiksi tukee politiikkaa, jossa varsinainen yhteiskuntapolitiikka korvautuu aktiivimisyriyksillä.</p> <p>Diskurssi liittyy osaksi niitä kehityssuuntia ja ajatustapoja, jotka ovat olleet heikentämässä uskoa sosiaalivakuutukseen ja vaikuttamassa siirtymään kohti uusliberalistista yksityistä varautumista. Yhteiskuntaa hallinnoidaan yhä enemmän tämänkaltaisen yksilöimisen kautta. Mutta jotta yhteiskunta olisi yhteiskunta, jonkinlainen yhteisyys ja yhteisyyden kieli ovat tarpeellisia. Niitä syrjäytymisdiskurssikin omalla paradoksaalisella tavallaan etsii. Sen kieli ei kenties vain ole tarkoitukseen paras.</p> <p>Kirja koostuu yhteenvedosta ja viidestä artikkelista.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords syrjäytyminen - sosiaaliset ongelmat yhteisöllisyys - sosiaalisuus toiseus - sosiaaliset normit yhteiskuntapolitiikka - diskurssi			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information Stakes, Tutkimuksia 123, ISSN 1236-0732			